

„Tricolorul la români – înseamnă de identitate”

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -6889

Documente¹

Raport al generalului Zwiedenek cu privire la activitatea Comisariatelor pentru refugiați până la 25 noiembrie 1940

În continuarea activității mele, cu onoare vă aduc la cunoștință următoarele:

Situația comisariatelor, care pe ziua de 25 noiembrie 1940 se prezenta cu mare aproximație, este următoarea:

1. Basarabeni și bucovinenii – circa 51.000 funcționari, 9.000 soldați concentrați, total cca 60.000 suflete, din care sunt astăzi neplasați cca 2000 în provincie și 700 în Capitală. În acest număr nu sunt cuprinși cei cca 3000 refugiați aflați azi în Germania și acei care au trecut granița în ultima săptămână.

2. Ardeleni sunt cca 70.000 * 30.000 funcționari, în total cca 100.000 suflete. Astăzi se mai găsesc neplasați maxim 100.000 suflete, majoritatea bătrâni și femei.

3. Dobrogenii veniți în țară sunt în total cca 117.000 din care intelectuali și liber profesioniști sunt aproape toți plasați. Dacă din cifra totală scădem pe bănățenii și ardelenii răspândiți în țară, rămân de colonizat cca 80.000 suflete, 18.000 familii. Din aceștia vor fi plasați cca 16.000 familii până la Crăciun, iar restul de cca 2000 familii va trebui plasați în timpul iernii pe terenurile expropriate de la evrei.

Deci totalul refugiaților aflați astăzi în țară ar fi:

- cca 70.000 basarabeni și bucovineni
- cca 100.000 ardeleni
- cca 120.000 dobrogeni

Total 290.000

Din totalul general de cca 290.000 refugiați, cca 1/3 sunt regăzeni și funcționari.

Este foarte interesant de reținut că la 20.11.1940 obținând statistica ungară, în ea se arată pe ziua de 15.11.1940 numai 1005 „expulzați” și un total de 21.000 români plecați din proprie inițiativă din Ardeal, deci sunt de așteptat dificultăți serioase.

1. Numărul precis al refugiaților nu va putea fi stabilit decât cu ocazia recensământului general al țării.

Situația refugiaților pe regiuni se prezintă pe ziua de 25.11.1940 în modul următor:

¹ Documente depistate, selectate și prezentate de Dana Honciuc BELDIMAN, *Români refugiați în România*, în *Cetatea Bihariei* nr. 6

„Tricolorul la români – înseamnă de identitate”

A. Basarabeni și bucovineni:

1. Comisarul general și-a însușit problema complet acum și a trecut la realizări într-un ritm normal. Venind însă noi refugiați, se impune menținerea Comisariatului mai departe, însă cu tendința treptată de absorbire a lui către Secretariat.

2. În Capitală din cele aproape 40 cămine cu refugiați basarabeni și bucovineni, au mai rămas numai 3. Bonurile de masă de asemenea scad încontinuu.

3. Problema plasării refugiaților desconcentrați azi din cadrele armatei, veniți în țară cu unitățile lor la data cedării teritoriilor, în număr de cca 90.000 soldați, este bine stăpânită, așa că la Comisariatul de Capitală și în provincie nu mai sunt azi neplasați decât circa 27000-3000 refugiați.

4. Pentru soluționarea problemei îmbrăcăminteii soldaților refugiați desconcentrați a fost făcut un aranjament între Marele Stat Major și Comisariat și anume: armata să lase soldaților lărgăria, o pereche de pantaloni, o pereche bocanci, iar restul să li se dea de către Comisariat.

5. Pentru cei cca 3.000 refugiați români aflați azi în Germania, venirea și plasarea lor este deja studiată, așa că și această problemă va fi repede rezolvată.

6. Poliția legionară la acest comisariat a început a lucra foarte rodnic. Rezultatul s-a și arătat imediat, întrucât peste 120 indivizi – 80 escroci și 40 refugiați – care au profitat de ajutoare pe bază de 3-4 carnete, iar alții nefiind nici refugiați au abuzat încasând diverse sume drept ajutoare, sunt pe mâna Parchetului.

B. Ardeleni

1. Organizarea excelentă a Comisariatului a ajuns și aici la un stadiu cu totul mulțumitor. Plasările la muncă merg bine și cu o conducere foarte activă s-a putut ajunge la situația generală arătată mai sus.

2. Un mare avantaj este că s-a descongestionat mult Capitala, iar în provincie se lucrează bine la imediata plasare a oamenilor, chiar în Ardeal și Banat, care de altfel se arată ei singuri cu mult mai destoinici în a-și căuta din proprie inițiativă un plasament, nu ca basarabeni și bucovinenii, care refuză deseori serviciile ce li se dau.

3. Este de menționat faptul că începând din ziua de 23 noiembrie 1940, numărul de români veniți din teritoriu cedat este mai mic decât numărul ungarilor ce se repatriază în Ungaria, lucru ce fără îndoială este o primă urmare a extinderii politicii noastre externe și un mare efect la convorbirilor Excelenței Voastre de la Roma.

4. Ideea de a trece treptat întregul aparat al Comisariatelor la Subsecretariatul de Stat al Evacuărilor și Colonizării am discutat-o cu dl ministru Corneliu Georgescu și a rămas ca D-sa s-o aplice după Anul Nou.

5. Motivul pentru care s-a părăsit ideea de a trece Comisariatul basarabenilor și bucovinenilor la „Ajutorul Legionar”, al cărui ajutor de întreținere imediată și plasare a refugiaților este mai presus de orice laudă – este din cauza cutremurului intervenit între timp, care pune pentru moment în imposibilitate „Ajutorul Legionar” să-și mai adauge la greua sarcină ce o are cu ajutorarea sinistraților și alte îndatoriri.

În cel mai scurt timp, coordonarea activității comisariatelor cu Ministerul Muncii, în urma legii de românizare a întreprinderilor, va începe să fie rodnică. Comisariatul general al basarabenilor și bucovinenilor a fost trecut persona cu un mic stat major la Ministerul Muncii, unde s-au luat directive pentru trecerea la acțiune.

C. Dobrogenii

1. În urma deplasărilor mele, făcute în două rânduri, am obținut o colaborare bună cu comisia româno-bulgară, româno-germană și comisariatul dobrogean.

La fel am aranjat și nemulțumirile ce s-au ivit la un moment dat din supra zel, între poliția legionară și comisariatul româno-bulgar.

2. Astăzi avem evacuați 36.000 bulgari și 12 centre germane din 20. Prima cauză a încetinirii evacuării bulgarilor este randamentul – desigur mic – al CF. Sper însă ca până la 10 decembrie a.c. evacuarea bulgarilor să fie tranșată.

De asemenea, până în prezent nu este încă clarificată situația celor cca 6000 bulgari, constatați ca atare, și pe care bulgarii refuză încă a-i prelua, ca urmare a promisiuni personale din Craiova. Dl. general Potopeanu, foarte dibaci, speră să ajungă și în această chestiune la un rezultat bun.

„Tricolorul la români – înseamnă de identitate”

3. Pentru repatrierea coloniștilor români din județul Ialomița au sosit și 20 autobuze, față de cele două trenuri pe zi. Deși se lucrează cu toată insistența, față însă de planul inițial, unde trebuia să funcționeze 10 trenuri pe zi, operațiunea este în întârziere.

4. Planul de repatriere întocmit de dl. Ciumetti, cu o parțialitate prea evidentă în favoarea macedonenilor, care ocupă cele mai bune comune germane cu tot avutul, s-a relucrat în parte de noul comisar al dobrogenilor, însă așezarea macedonenilor, fiind deja efectuate a mai lăsat urme, motivate de nemulțumiri pronunțate.

Având în vedere motivele politice, cât și greutatea tehnică pentru o nouă evacuare și reșezare, nu am mai insistat pentru o nouă schimbare.

5. Am insistat și obținut ca cel puțin refugiații sosiți să fie puși imediat la lucrarea pământului, care deși se face cu mijloace insuficiente, totuși în județele Constanța și Tulcea de la 22.000 hectare lucrate la 1 noiembrie a.c., s-a ajuns la un total de 46.000 ha pământ arat și în mare parte însămânțat, ceea ce reprezintă un mare neajuns, cauzat de prea târziu evacuare a bulgarilor care nu lucrau nimic și a germanilor care lucrau foarte puțin. Un ajutor din partea Ministerului Agriculturii în tractoare, nu am putut obține ele fiind puse la lucru în altă parte, trebuie să recunosc ca s-ar fi produs o prea mare pierdere de timp cu transportul postului lor de la locul unde lucrau și aducerea unui aport incomparabil mai mare, în locurile unde ar fi trebuit să lucreze cu un rezultat bun.

6. Imposibilitatea, pentru moment, a plasării coloniștilor dobrogeni refugiați în județele Ilfov și Vlașca, în total cca 1700 familii, din cauza lipsei de locuri, este un fapt foarte grav, căci terenurile din Bucovina se rezervă încă pentru basarabeni. O iernare aici va fi foarte greu evitabilă. Plasarea urmează să fie efectuată imediat ce exproprierea terenurilor evreiești va fi definitivată, atât în Moldova, cât și în Ardeal. Domnul ministru secretar de stat Corneliu Georgescu și-a însușit complet urgentarea sugestiilor date de subsemnatul, urmând să pună în practică în limita posibilităților.

7. Cererea coloniștilor „uniți” de a fi așezați în comunele ce au fost ocupate de germani și unde există biserici catolice este pe cale să fie rezolvată favorabil de către subsecretariatul de stat și autoritățile bisericești. Am obținut de la Biserica Catolică să renunța la ½ din ele, așa că ei astăzi nu mai au decât trei comune cu biserici catolice.

III.

Propuneri noi nu am de făcut pentru a nu încetini și mai mult rezolvarea operațiunilor în curs. Organizarea respectivă, pe planul acțiunii, trebuie aplicată astăzi cu greșelile corectate, greșeli de altfel provenite nu din neglijență, ci din voința sau toleranța Subsecretariatului Evacuării.

Consider satisfăcător evoluția rezolvării refugiaților basarabeni și bucovineni și mai ales a ardelenilor și dacă prin acțiunea supra-omenoasă a Excelenței Voastre se va schimba în bine prin convenția cu ungurii, problema acestor refugiați își va găsi desigur rezolvarea ei definitivă până la primăvară.

ANIC, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar nr. 282/1940, f. 24-26.

Situație numerică cu privire la ajutorarea refugiaților, întocmită de Subsecretariatul de Stat al Colonizării și Populației Evacuate la 4 decembrie 1940

Capitolul I Numărul refugiaților

Refugiați din Ardealul de Nord	62.763
Refugiați din Basarabia și Bucovina	51.738
Refugiați din Cadrilater	106.000
Total	220.501

Din acest număr plasați între 16 septembrie – 16 noiembrie 1940

a) Învățători – 8.539

b) Preoți – 726

„Tricolorul la români – înseamnă de identitate”

c) Alți funcționari – 25.169

Total – 34.434 – plasați 32.231

d) Avocați – 589 – plasați 457 (în contencioase și în provincie, unde Subsecretariatul de Stat le-a dat un fond de rezistență de câte 20-40.000)

e) Muncitori – 6.200 – plasați 6.200

f) Studenți . 2.200 – plasați în cămine 1.500

g) Elevi – 11.771 – plasați în internate cu scutire de taxe, vor fi ajutați din fondurile blocate ale Comisiilor școlare evacuate

h) Agricultori – plasați până acum 80.000. Restul agricultorilor vor fi plasați pe bunurile expropriate de la evrei și provenite de la populația germană repatriată.

Capitolul II

Bunuri destinate împroprietăririi refugiaților

Provenite de la bulgari care s-au repatriat	90.000 ha
Provenite de la germani care s-au repatriat	39.376
Terenuri arabile expropriate de la evrei	28.805 ha
Proprietatea Ministerul Armatei de la Ferma Jegălia și altele destinate acestui scop	5.000 ha
Fabrici agricole de spirtoase	4
Mori comerciale	49
Mori țărănești cu valțuri	82
Mori țărănești cu pietre	96

În afară de bunurile de mai sus s-au mai expropriat de la evrei 20.000 ha păduri, care vor fi predate spre administrare C.A.P.S.U.L-ului.

Capitolul III

Ajutorarea cu bani

Comisariatul pentru Transilvania a distribuit între 16 septembrie – 16 noiembrie 1940:

Îmbrăcămintă	1.186.646
Alimente	2.341.106
Ajutoare în bani	6.695.253
Ajutoare distribuite prin prefecturi	3.500.000
Total	13.723.005

Comisariatul pentru Basarabia și Bucovina:

Plata cantinelor din Capitală	582.439
Ajutoare bănești	19.152.039
Ajutoare distribuite în provincie	756.329
Total	20.490.807

Comisariatul pentru Dobrogea:

Avansuri achitate asupra despăgubirilor cuvenite refugiaților	16.000.000
Cereale și furaje cumpărate pentru refugiați	500.000
Ajutoare distribuite în numerar	4.000.000
Total	20.500.000
Total general pentru cele trei comisariate	54.????

„Tricolorul la români – înseamnă de identitate”

Capitolul IV

Îmbrăcăminte: s-au distribuit haine și lenjerie în mod gratuit la 9.000 persoane. Pentru procurarea hainelor, Crucea Roșie din București, care a confecționat 7.500 costume a contribuit cu 12.500.000, iar Cercul Basarabenilor din colectă, cu 2.500.000.

Capitolul V

Cantine: Comisariatul pentru Ardeal a înființat și condus în București o cantină pe care a preluat-o „Ajutorul Legionar”. La această cantină, cât și la restaurant, Comisariatul a distribuit 81.514 porții hrană.

Comisariatul pentru Basarabia a întreținut în București 16 cantine. Numărul lor a fost redus în ultimul timp la patru, din cauza plasării refugiaților la muncă.

Ministru Subsecretar de Stat la Colonizării și Populației Evacuate

Corneliu Georgescu

ANIC, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar nr. 398/1940, f. 5

Raport de activitate al Oficiului General de Românizare pentru perioada 16 noiembrie 1940 – 1 martie 1943

Oficiul General de Românizare a identificat prin controale directe numărul salariaților evrei, găsind:

La 16 noiembrie 1940	8.126 firme
La 1 martie 1943	4.301 firme

Situația salariaților din industriile cu evrei, la data de 16 noiembrie 1940 a fost:

Salariați creștini	210.472	88.17%
Salariați evrei	28.225	11.83%
Total	238.697	100%

Din care:

	În Capitală	În provincie
Salariați creștini	117.262	93.210
Salariați evrei	17.906	10.319
Total	135.168	103.529

Acești salariați declarați reprezintă pe categorii:

Situația salariaților la data de 1 martie 1943:

Salariați creștini	214.016	97.50%
Salariați evrei	6.506	2.50%
Total	220.522	100%

Din care:

		În provincie
Salariați creștini	142.708	71.308
Salariați evrei	3.018	3.488
Total	145.726	74.796

„Tricolorul la români - înseamnă de identitate”

Repartizați pe categorii pe întreaga țară:

Funcționari creștini	46.535	21.15%
Muncitori creștini	67.381	75.91%
Funcționari evrei	5.199	2.35%
Muncitori evrei	1.307	0.19%
Total	220.522	100%

Realizări până la 1 martie 1943

Românizarea personalului s-a realizat complet la 3.825 firme. A mai rămas un procent de 52.40% firme cu personal neromânesc, ceea ce reprezintă un număr de 4.301 față de 8.126 cât era la 16 noiembrie 1940.

Dislocarea unui număr de 21.719 salariați evrei, micșorându-se procentul salariaților de la 11.83% cât era pe întreaga țară la 16 noiembrie 1940 la procentul de 2.5%.

Repartizați pe categorii erau:

Salariați evrei concediați	16.195
Muncitori evrei concediați	5.524
Total	21.719

Din care:

În Capitală	14.888 salariați evrei concediați
În provincie	6.831 salariați evrei concediați

Oficiul General de Românizare a plasat în întreprinderile particulare următorul personal românesc:

Plasări în provincie	Anul 1941	3.462
	Anul 1942	1.522
Plasări în Capitală	Anul 1941	8.603
	Anul 1942	7.522
Total	21.114	

Din numărul de 21.114 plasări au fost plasați 11.011 refugiați ardeleni, repartizați astfel:

Funcționari	2.915
Muncitori calificați	1.715
Muncitori necalificați	6.381
Total	11.011

La aceste plasări s-au luat în considerare de preferință cererile celor reînapoiți de pe front.

București, 28 februarie 1943

Președintele Oficiul General de Românizare

Gh. Cronț

ANIC, fond PCM-Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 3/1940, f. 60-61